

«اسرار معاملاتی» و کنترل صنعت به دست کارگران

سرمایه داری لیبرال که براساس رقابت و تجارت آزاد بنیان گذاشته شده بود، دیگر به کلی به گذشته تعلق پیدا کرده است. جانشین آن، یعنی سرمایه داری انحصاری، نه تنها هرج و مرج بازار را از بین نمی برد، بلکه برعکس بدان شخصیت اغتشاشی خاصی می بخشد. لزوم "کنترل کردن" اقتصاد، گماشتن "رهبری" دولت بر صنعت و لزوم "برنامه ریزی"، به وسیله ی تمام تمایلات بورژوائی و خرده بورژوائی کنونی از فاشیسم گرفته تا سوسیال دموکرات- لاقل در حرف به رسمیت شناخته شده است. از نظر فاشیست ها، موضوع بیشتر، چپاول "برنامه ریزی شده" مردم برای تحقق هدف های نظامی است. سوسیال دموکرات ها می کوشند اقیانوس هرج و مرج را با قاشق "برنامه ریزی" بوروکراتیک خالی کنند. مهندسان و استادان دانشگاه مقالات مبسوطی پیرامون "تکنوکراسی"^۱ می نویسند. حکومت های دموکراتیک، در راه آزمایش های جویانه خود برای "تنظیم و تعدیل"، بی محابا، با خراب کاری سرمایه ی بزرگ مواجه می شوند.

^۱ - تکنوکراسی - برنامه و نهضتی بود که در اوایل بحران بزرگ اقتصادی آمریکا که در سال ۱۹۲۹ آغاز شد، در میان عموم، به خصوص در میان طبقه ی متوسط، شدیداً مقبول گردید. این برنامه برای غلبه بر بحران و حل مسئله ی بیکاری، متعادل نمودن اقتصاد آمریکا و سیستم پولی را از کنترل مهندسين و متخصصين فنی پیشنهاد می کرد- و البته بدون مبارزه ی طبقاتی و انقلاب. بالاخره این نهضت به دو جناح چپ و راست تقسیم شد، که جناح راست آن تمایلات فاشیستی را در خود پرورش داد.

رابطه ی واقعی بین استثمارگران و "کنترل کنندگان" دموکراتیک را یک نکته دیگر نیز به بهترین وجه نشان می دهد. آقایان "اصلاح طلب" پیش از آن که قدم در آستانه ی تراست ها و "اسرار معاملاتی" آن ها به گذارند از ترسی عابدانه قالب تهی می کنند. در این جا اصل "عدم دخالت" در کسب و معامله، حکومت می کند. حساب هائی که بین یک سرمایه دار و جامعه نگه داشته می شود، به صورت اسرار سرمایه دار باقی می ماند؛ این اسرار به جامعه ربطی ندارد. انگیزه ای که به ظاهر برای رعایت اصل "اسرار" معاملاتی، پیشنهاد می شود، مثل دوران سرمایه داری لیبرال، ظاهراً انگیزه "رقابت" آزاد است. واقعیت فرق می کند. تراست ها چیزی را از یک دیگر پنهان نمی کنند. اسرار معاملاتی عصر حاضر، بخشی از توطئه ی مداوم سرمایه داری انحصاری علیه منافع جامعه است. تا موقعی که مالکان خصوصی وسائل اجتماعی تولید به توانند توطئه های مربوط به استثمار، چپاول و کلاه برداری خود را از دید تولیدکنندگان و مصرف کنندگان مخفی نگه دارند، طرح هائی که برای محدود ساختن خودکامه گی "سلطنت طلبان اقتصادی" ریخته می شود، افسانه های مسخره و رقت انگیزی بیش نخواهد بود. از بین بردن "اسرار معاملاتی" گامی نخستین در راه کنترل واقعی صنعت است.

کارگران به اندازه ی همان سرمایه داران حق آن را دارند که "اسرار" کارخانه، تراست، و تمام بخش صنعت، و به طور کلی اقتصاد ملی را به دانند. بیش از هر چیز دیگر، بانک ها، صنایع سنگین و حمل و نقل تمرکز یافته باید در زیر ذره بین گذاشته شود.

نخستین وظیفه ی کنترل کارگری باید توضیح خرج و دخل جامعه باشد. این کار باید از اقدامات معاملاتی افراد شروع شود تا سهمی که عملاً از درآمد ملی به فرد فرد سرمایه داران و به استثمارگران، به طور کلی، تخصیص داده شده تعیین شود؛ تا معاملات پشت پرده و دزدی های زیر جلگی بانک ها و تراست ها در ملاءعام قرار داده شود؛ و سرانجام، تا آن حیف و میل دور از وجدان و خائنانه ی کار انسانی که نتیجه ی هرج و مرج سرمایه داری و سودجویی آشکار است، به تمام افراد جامعه نشان داده شود.

هیچ صاحب منصب دولت بورژوائی- حتی اگر عالی ترین قدرت ها را هم در اختیار داشته باشد- نمی تواند از عهده ی انجام چنین کاری به رباید. مردم جهان شاهد درماندگی پرزیدنت روزولت و نخست وزیر بلوم در برابر توطئه های "شصت فامیل" و "دویست فامیل" دو ملت آمریکا و فرانسه بودند.^۲ برای درهم شکستن مقاومت استثمارگران، فشار توده ای پرولتاریا ضرورت دارد. فقط کمیته های کارخانه می توانند با استفاده از کارشناسانی که صمیمانه به مردم وفادار باشند- از قبیل حساب داران، آمارگران، مهندسان، و دانشمندان و غیره- کنترل واقعی تولید را برقرار سازند. این کارشناسان باید نه به عنوان "تکنوکرات"، بلکه به عنوان مشاور عمل به کنند.

مبارزه علیه بیکاری نباید بدون دعوت برای سازمان دادن وسیع و جسورانه امور عام المنفعه در نظر گرفته شود. لیکن امور عام المنفعه فقط موقعی می تواند برای جامعه، و نیز برای خود بیکاران، معنایی دائمی و

^۲ - شصت فامیل آمریکا کتابی است نوشته فریدیناند لوندبرگ Ferdinand Lundberg. این کتاب، که انتشارش سروصدای زیادی به پا کرد، وجود یک الیگارشسی اقتصادی را در آمریکا مستند می کرد که در رأس آن شصت فامیل با ثروت های بی حساب قرار دارند. مؤلف این اثر را در سال ۱۹۶۸، تحت عنوان غنی و فوق غنی، با ذکر آخرین اطلاعات تجدید چاپ کرد. "دویست فامیل" الیگارشسی اقتصادی را در فرانسه نشان می دهد.

پیش رفته داشته باشد که به صورت بخشی از یک برنامه ی کلی درآید، و طوری طرح ریزی شود که مدت زمان قابل ملاحظه ای را دربر بگیرد. در چارچوب این طرح، کارگران از سر گرفتن کار در صنایع خصوصی را که در نتیجه ی بحران تعطیل شده اند، برای امور عام المنفعه خواستار خواهند شد. در این قبیل موارد مدیریت مستقیم کارگری جانشین کنترل کارگری خواهد گردید.

ایجاد حتی ابتدائی ترین برنامه های اقتصادی - از دیدگاه استثمار شده و نه استثمارکننده- بدون کنترل کارگری، یعنی بدون رسوخ چشم تیزبین کارگران در تمام پیچ و مهره های آشکار و نهان اقتصاد سرمایه داری، غیرممکن است. کمیته هایی که نمایندگی تک تک واحد های اقتصادی را برعهده دارند باید کنفرانس هایی تشکیل دهند تا کمیته های مربوط به تراست ها، بخش های کامل صنعت، مناطق اقتصادی، و سرانجام، سرتاسر صنعت ملی را انتخاب کنند. بدین ترتیب کنترل کارگری تبدیل به مکتبی برای اقتصاد برنامه ریزی شده خواهد شد. براساس این تجربه کنترل، پرولتاریا خود را برای مدیریت مستقیم صنعت ملی شده آماده خواهد کرد تا وقتی که آن ساعت محتوم نواخته شد، غافل گیر نشود.

سرمایه دارانی هستند، بیشتر از رده های پائین تر و یا متوسط، که داوطلبانه خواهند خواست دفاتر خود را در برابر دیدگان کارگران باز کنند. البته معمولاً برای نشان دادن لزوم کاهش دستمزدها. کارگران به این قبیل سرمایه داران خواهند گفت که علاقه ای به دفتری و ورشکسته گان و یا نیمه ورشکسته گان منفرد ندارند، بلکه می خواهند دفاتر حساب کلیه ی استثمارگران مفتوح گردد. کارگران نمی توانند و نمی خواهند سطح شرایط

زندگی خود را با مقتضیات سرمایه داران منفرد - که خود قربانی رژیم خود هستند - وفق به دهند. وظیفه ی اصلی عبارت است از سازمان دادن مجدد تمام دستگاه تولید و توزیع براساس یک بنیان ارجمندتر و عملی تر. اگر منسوخ کردن اسرار معاملاتی، شرط اساسی کنترل کارگری باشد، باید گفت که کنترل، گام اول در راه رهبری سوسیالیستی اقتصاد است.

بازنویس: یاشار آذری

آدرس اینترنتی کتاب خانه: <http://www.iwsn.org/nashr.htm>

آدرس پستی: BM Kargar, London WC1N 3XX, UK

ایمیل: yasharazarri@yahoo.com

مسئول نشر کارگری سوسیالیستی: یاشار آذری

تاریخ بازنویسی: ۱۳۸۲